

**ROZPORZĄDZENIE MINISTRÓW OBRONY NARODOWEJ I SPRAW WEWNĘTRZNYCH ORAZ PRZEWODNICZĄCEGO
KOMITETU PRACY I PŁAC**

z dnia 9 maja 1964 r.

w sprawie trybu postępowania przy ustalaniu i wypłacie zaopatrzeń emerytalnych żołnierzy zawodowych i nadterminowych oraz ich rodzin.

Na podstawie art. 5 ust. 4, art. 6 ust. 6 i art. 54 ustawy z dnia 13 grudnia 1957 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i nadterminowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 1963 r. Nr 55, poz. 299) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1.

Przepisy ogólne.

§ 1. Przepisy rozporządzenia mają zastosowanie przy ustalaniu i wypłacie zaopatrzeń emerytalnych:

- 1) oficerów i chorążych zawodowych oraz podoficerów zawodowych i nadterminowych, jak również ich rodzin;
- 2) oficerów i chorążych służby okresowej oraz ich rodzin, jeżeli osoby te dokonają wyboru świadczeń przewidzianych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i nadterminowych oraz ich rodzin;
- 3) oficerów i chorążych powołanych z rezerwy do czynnej służby wojskowej w razie mobilizacji i w czasie wojny oraz ich rodzin.

Rozdział 2.

Właściwość organów.

§ 2. 1. Organami wojskowymi właściwymi do przyjmowania wniosków o przyznanie zaopatrzenia emerytalnego i kompletowania dokumentów niezbędnych do ustalenia prawa do tego zaopatrzenia są:

- 1) w stosunku do żołnierzy zwalnianych ze służby wojskowej, co do których rozkaz o zwolnieniu nie został jeszcze wykonany — dowódca jednostki wojskowej wykonujący rozkaz o zwolnieniu żołnierza ze służby;
- 2) w stosunku do żołnierzy zwolnionych już ze służby wojskowej — wojskowy komendant rejonowy właściwy według miejsca zamieszkania żołnierza;
- 3) w stosunku do członków rodziny żołnierzy zmarłych w czasie służby wojskowej — dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz ten pełnił ostatnio służbę.

2. Żołnierze zwolnieni już ze służby wojskowej, przebywający na leczeniu w wojskowym zakładzie leczniczym, mogą zgłaszać wnioski o przyznanie zaopatrzenia emerytalnego komendantom tych zakładów. Wnioski takie komendanci wojskowych zakładów leczniczych przesyłają właściwym wojskowym komendantom rejonowym.

3. Organami wojskowymi właściwymi do przyjmowania wniosków o przyznanie zaopatrzenia emerytalnego po żołnierzach zmarłych po zwolnieniu ze służby wojskowej i po rencistach (inwalidach), o wznowienie postępowania zakończonego decyzją odmowną, o podwyższenie lub zamianę świadczeń, o wznowienie wypłaty świadczeń, o przyznanie dodatków do pobieranej renty, o przyznanie zasiłku pogrzebowego i zwrotu kosztów przesiedlenia — są organy wojskowe wymienione w § 3.

§ 3. Organami wojskowymi właściwymi do ustalania prawa do zaopatrzenia emerytalnego, zwanymi dalej „wojskowymi organami emerytalnymi”, są:

- 1) Ministerstwo Obrony Narodowej (Departament Finansów):
 - a) w stosunku do oficerów w stopniu generała (admirala) i pułkownika, (komandora),
 - b) w stosunku do oficerów zajmujących ostatnio w wojsku lub w służbie poza wojskiem stanowiska o stopniu etatowym generała (admirala),
 - c) w stosunku do członków rodzin oficerów wymienionych pod lit. a) i b);
- 2) Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (Departament Finansowy):
 - a) w stosunku do oficerów wojsk wewnętrznych w stopniu generała (admirala) i pułkownika (komandora),
 - b) w stosunku do oficerów wojsk wewnętrznych zajmujących ostatnio w wojsku lub w służbie poza wojskiem stanowiska o stopniu etatowym generała (admirala),
 - c) w stosunku do członków rodzin oficerów wymienionych pod lit. a) i b);
- 3) wojskowy komendant wojewódzki właściwy ze względu na miejsce zamieszkania żołnierza — w stosunku do żołnierzy oraz członków rodzin żołnierzy (rencistów, inwalidów) nie wymienionych w pkt 1 i 2.

§ 4. Organami właściwymi do wypłacania świadczeń pieniężnych z tytułu zaopatrzenia emerytalnego są właściwe oddziały Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

§ 5. Organy wojskowe określone w § 2 i § 3 obowiązane są udzielać osobom zainteresowanym informacji i pomocy w sprawach zaopatrzenia emerytalnego.

Rozdział 3.

Wszczęcie postępowania.

§ 6. Postępowanie w sprawach zaopatrzenia emerytalnego wszczyna się na wniosek zainteresowanego lub jego pełnomocnika.

§ 7. 1. Za wniosek uważa się zgłoszone na piśmie lub ustnie do protokołu żądanie przyznania świadczeń, jak również żądanie wznowienia postępowania.

2. Wniosek powinien zawierać w szczególności imię i nazwisko zainteresowanego, datę jego urodzenia, miejsce zamieszkania, wskazanie zaopatrzenia, o które zainteresowany się ubiega, oraz podpis zainteresowanego lub jego pełnomocnika.

§ 8. 1. Za datę zgłoszenia wniosku przyjmuje się datę wpływu do właściwego organu (§ 2 lub 3) wniosku zgłoszonego na piśmie albo datę ustnego zgłoszenia wniosku do protokołu.

2. W razie zgłoszenia wniosku za pośrednictwem poczty za datę zgłoszenia uważa się datę nadania wniosku na pocztę.

§ 9. 1. Pełnomocnikiem zainteresowanego może być każda osoba fizyczna nie ograniczona w zdolności do czynności prawnych.

2. Pełnomocnictwo powinno być udzielone na piśmie lub podane przez zainteresowanego do protokołu.

3. Przy udzielaniu informacji o sposobie załatwienia sprawy właściwy organ wojskowy może nie żądać pełnomocnictwa zainteresowanego, jeżeli w imieniu zainteresowanego występuje członek najbliższej rodziny lub domownik zainteresowanego.

4. Pełnomocnik może działać w imieniu zainteresowanego, jeżeli sprawa nie wymaga osobistego działania zainteresowanego.

5. Właściwy organ wojskowy nie dopuści pełnomocnika, który trudni się zawodowo zastępstwem stron nie mając odpowiednich uprawnień.

§ 10. 1. Właściwy organ wojskowy obowiązany jest do wszczęcia z urzędu postępowania w sprawie przyznania zaopatrzenia emerytalnego, jeżeli złożenie wniosku o zaopatrzenie emerytalne przez osoby zainteresowane jest niemożliwe lub istotnie utrudnione.

2. Do wszczęcia z urzędu postępowania w sprawie ustalenia prawa do zaopatrzenia emerytalnego obowiązany jest również właściwy wojskowy organ emerytalny, jeżeli żołnierz lub członek rodziny zmarłego żołnierza wystąpił z wnioskiem o przyznanie odszkodowania przewidzianego w przepisach o służbie wojskowej żołnierzy Sił Zbrojnych.

§ 11. 1. Organ wojskowy, który wszczął postępowanie o przyznanie zaopatrzenia emerytalnego, obowiązany jest zebrać niezwłocznie dokumenty niezbędne do ustalenia prawa do odpowiedniego rodzaju zaopatrzenia.

2. Dokumenty, których dostarczenie nie należy do obowiązków organów wojskowych, dostarczają osoby zainteresowane. Nie należy jednak żądać od zainteresowanych dokumentów, których odpisy można uzyskać z akt personalnych żołnierza.

3. Po zebraniu dokumentów, nie później jednak niż po upływie jednego miesiąca od daty zgłoszenia wniosku lub wszczęcia z urzędu postępowania w sprawie przyznania zaopatrzenia emerytalnego, właściwy organ wojskowy (§ 2) przesyła wniosek (protokół) wraz z uzyskanymi dokumentami do właściwego wojskowego organu emerytalnego. Wniosek (protokół) przesyła się w powyższym terminie nawet

wówczas, gdy do niego nie dołączono wszystkich niezbędnych dokumentów, podając jednocześnie, gdzie i jakie poczyniono starania w celu uzyskania tych dokumentów.

§ 12. 1. Właściwy organ wojskowy (§ 2) zwraca się do właściwego oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o skierowanie żołnierza do komisji lekarskiej do spraw inwalidztwa i zatrudnienia celem wydania orzeczenia w sprawie inwalidztwa, jeżeli żołnierz ten ubiega się o przyznanie zaopatrzenia emerytalnego z tytułu inwalidztwa; organ wojskowy przesyła równocześnie orzeczenie wojskowej komisji lekarskiej o zdolności żołnierza do służby wojskowej.

2. Jeżeli warunkiem przyznania renty rodzinnej lub dodatku do renty jest uznanie członka rodziny żołnierza (rencisty, inwalidy) za inwalidę, do komisji lekarskiej do spraw inwalidztwa i zatrudnienia kieruje go wojskowy organ emerytalny, przesyłając równocześnie otrzymane zaświadczenie o stanie zdrowia zainteresowanego.

Rozdział 4.

Dokumentacja uprawnień emerytalnych.

§ 13. 1. Do wniosku o przyznanie renty za wysługę lat należy dołączyć:

- 1) dowody stwierdzające okres czynnej służby wojskowej żołnierza w Ludowym Wojsku Polskim po dniu 22 lipca 1944 r.;
- 2) zaświadczenie wystawione przez właściwy organ Ministra Spraw Wewnętrznych stwierdzające przebieg innej służby zaliczalnej do wysługi lat dla celów emerytalnych na równi ze służbą w Ludowym Wojsku Polskim, z uwzględnieniem okresów zaliczalnych w wyższym wymiarze;
- 3) dowody stwierdzające okresy zatrudnienia, okresy równorzędne i okresy zaliczalne do zatrudnienia w rozumieniu przepisów o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin;
- 4) zaświadczenie dowódcy jednostki wojskowej stwierdzające wysokość uposażenia żołnierza oraz wysokość równowartości należnych mu świadczeń w naturze (z podziałem na poszczególne składniki);
- 5) dowód stwierdzający, czy zainteresowany pozostaje w zatrudnieniu lub posiada dochody z innych źródeł;
- 6) dowody uzasadniające wypłatę renty w pełnej należnej wysokości mimo niepodjęcia pracy zarobkowej, jeżeli zainteresowany nie osiągnął wieku 55 lat (kobieta 50 lat) i nie jest inwalidą.

2. Jeżeli zainteresowany, mając prawo do renty za wysługę lat, został zaliczony do jednej z grup inwalidów, należy do wniosku, oprócz dowodów wymienionych w ust. 1 pkt 1—5, dołączyć:

- 1) dowód stwierdzający inwalidztwo i grupę inwalidztwa;
- 2) dowód stwierdzający związek inwalidztwa ze służbą wojskową.

§ 14. 1. Do wniosku o przyznanie renty inwalidzkiej należy dołączyć:

- 1) dowód stwierdzający inwalidztwo i grupę inwalidztwa;
- 2) dowód stwierdzający związek inwalidztwa ze służbą wojskową;
- 3) dowody wymienione w § 13 ust. 1 pkt 1, 2 i 4.

2. Żołnierze zaliczeni do III grupy inwalidów, których inwalidztwo nie pozostaje w związku ze służbą wojskową, obowiązani są, oprócz dowodów wymienionych w ust. 1 pkt 1 i 3, przedłożyć dowód wymieniony w § 13 ust. 1 pkt 5.

§ 15. 1. Do wniosku o przyznanie renty rodzinnej i odprawy małżonkowi pozostałemu po zmarłym żołnierzu (renciście, inwalidzie) należy dołączyć:

- 1) dowód zgonu żołnierza (rencisty, inwalidy);
- 2) dowód zawarcia małżeństwa;
- 3) dowód stwierdzający datę urodzenia małżonka;
- 4) dowód stwierdzający istnienie wspólności małżeńskiej do chwili śmierci żołnierza (rencisty, inwalidy), a jeżeli wspólność małżeńska nie istniała lub małżeństwo było rozwiedzione — dowód stwierdzający ustalenie prawa do alimentacji;
- 5) dowód stwierdzający istnienie związku śmierci żołnierza (inwalidy) ze służbą wojskową;
- 6) zaświadczenie o stanie zdrowia zainteresowanego wystawione przez zakład społeczny służby zdrowia lub przez lekarza wojskowego, jeżeli warunkiem nabycia prawa do renty rodzinnej jest stwierdzenie inwalidztwa;
- 7) dowód stwierdzający, czy zainteresowany pozostaje w zatrudnieniu lub posiada dochody z innych źródeł;
- 8) dowód stwierdzający pozostawanie na utrzymaniu zmarłego za jego życia, jeżeli zgłaszającym wniosek jest wdowiec;
- 9) dowody wymienione w § 13 ust. 1 pkt 1, 2 i 4.

2. Małżonka, która w dniu śmierci żołnierza była w ciąży, powinna przedłożyć zaświadczenie lekarza wojskowego lub zakładu społecznego służby zdrowia, niezależnie od dowodów wymienionych w ust. 1, jeżeli to jest warunkiem nabycia prawa do renty rodzinnej.

3. W razie zaginięcia żołnierza na terenie działań wojennych do wniosku o przyznanie renty rodzinnej należy dołączyć dowody wymienione w ust. 1 pkt 2—4 i 6—9 oraz zaświadczenie stwierdzające zaginięcie żołnierza.

§ 16. 1. Do wniosku o przyznanie renty rodzinnej i odprawy dzieciom własnym, przysposobionym lub pasierbom zmarłego żołnierza (rencisty, inwalidy) należy dołączyć:

- 1) dowody stwierdzające daty urodzenia dzieci;
- 2) zaświadczenia szkół o uczęszczaniu do nich dzieci, które ukończyły 16 lat,
- 3) zaświadczenie o stanie zdrowia dziecka wystawione przez lekarza wojskowego lub zakład społeczny służby zdrowia, jeżeli warunkiem nabycia prawa do renty rodzinnej jest stwierdzenie inwalidztwa;
- 4) dowód przysposobienia dziecka przez zmarłego żołnierza (rencistę, inwalidę), jeżeli renta ma być przyznana dziecku przysposobionemu;
- 5) dowody stwierdzające, czy dzieci korzystają ze świadczeń z funduszy publicznych;
- 6) dowody wymienione w § 13 ust. 1 pkt 1, 2 i 4 oraz w § 15 ust. 1 pkt 1 i 5.

2. Jeżeli renta rodzinna lub odprawa ma być przyznana wnukom lub rodzeństwu zmarłego żołnierza (rencisty, inwalidy) albo dzieciom obcym wziętym przez niego na utrzymanie i wychowanie, zwanym dalej „dziećmi”, oprócz dowodów wymienionych w ust. 1 należy ponadto dołączyć oświadczenie opiekuna stwierdzające:

- 1) od kiedy dzieci zostały wzięte na utrzymanie i wychowanie;
- 2) czy rodzice dzieci żyją, a jeżeli chociaż jedno z rodziców żyje, dlaczego nie może zapewnić im utrzymania, lub — zamiast oświadczenia stwierdzającego tę okoliczność — postanowienie sądu stwierdzające powierzenie żołnierzowi (renciście, inwalidzie) opieki nad dzieckiem.

3. W razie zaginięcia żołnierza na terenie działań wojennych do wniosku o przyznanie renty rodzinnej należy dołączyć dowody wymienione w ust. 1 pkt 1—5 i w ust. 2 oraz w § 13 ust. 1 pkt 1, 2 i 4, a także zaświadczenie stwierdzające zaginięcie żołnierza.

§ 17. 1. Do wniosku o przyznanie renty rodzinnej i odprawy rodzicom zmarłego żołnierza (rencisty, inwalidy) należy dołączyć:

- 1) dowody stwierdzające daty urodzenia rodziców;
- 2) zaświadczenie o stanie zdrowia zainteresowanego wystawione przez lekarza wojskowego lub zakład społeczny służby zdrowia, jeżeli warunkiem nabycia prawa do renty rodzinnej jest stwierdzenie inwalidztwa;
- 3) dowód stwierdzający pozostawanie rodziców na utrzymaniu żołnierza (rencisty, inwalidy) przed jego śmiercią;
- 4) dowód stwierdzający, czy osoby ubiegające się o przyznanie renty pozostają w zatrudnieniu lub posiadają dochody z innych źródeł;
- 5) dowody wymienione w § 13 ust. 1 pkt 1, 2 i 4 oraz w § 15 ust. 1 pkt 1 i 5.

2. W razie zaginięcia żołnierza na terenie działań wojennych do wniosku o przyznanie renty rodzinnej należy dołączyć dowody wymienione w ust. 1 pkt 1—4 oraz w § 13 ust. 1 pkt 1, 2 i 4, a także zaświadczenie stwierdzające zaginięcie żołnierza.

§ 18. Do wniosku o przyznanie dodatków do renty należy dołączyć:

- 1) jeżeli zainteresowany ubiega się o dodatek na dzieci:
 - a) dowody stwierdzające daty urodzenia dzieci,
 - b) zaświadczenia szkół o uczęszczaniu do nich dzieci, które ukończyły 16 lat,
 - c) dowody stwierdzające, czy dzieci korzystają ze świadczeń z funduszków publicznych,
 - d) zaświadczenie wymienione w § 16 ust. 1 pkt 3,
 - e) oświadczenie, czy jest pobierany na dzieci dodatek (zasilek) rodzinny z innego tytułu;
- 2) jeżeli zainteresowany ubiega się o przyznanie dodatku do renty z tytułu odznaczenia orderem — legitymację lub inny dowód stwierdzający nadanie orderu;
- 3) jeżeli zainteresowany ubiega się o przyznanie dodatku dla nie pracujących i nie posiadających poza rentą dochodów z innych źródeł — dowód stwierdzający te okoliczności.

§ 19. Do wniosku o przyznanie odprawy po zmarłym żołnierzu dla wdowy, której nie przysługuje renta rodzinna, należy dołączyć dowody wymienione w § 13 ust. 1 pkt 4 i w § 15 ust. 1 pkt 1, 2 i 5.

§ 20. 1. Do wniosku o przyznanie zasiłku pogrzebowego po zmarłym renciście, inwalidzie lub osobie pobierającej rentę rodzinną albo po osobie zmarłej, której prawo do zaopatrzenia emerytalnego istniało, choć nie zostało jeszcze ustalone, należy dołączyć:

- 1) dowód zgonu zmarłego;
- 2) dowód stwierdzający, czy został pobrany zasiłek pogrzebowy z tytułu zatrudnienia;
- 3) rachunek kosztów pogrzebu, jeżeli o zasiłek pogrzebowy ubiegają się inne osoby aniżeli małżonek, dzieci, wnuki, rodzeństwo lub rodzice zmarłego.

2. Do wniosku rencisty lub inwalidy albo osoby, której prawo do zaopatrzenia emerytalnego powstało, a nie zostało jeszcze ustalone, o przyznanie zasiłku pogrzebowego po zmarłym członku rodziny należy dołączyć:

- 1) dowód zgonu członka rodziny;
- 2) dowód stwierdzający, że zmarły członek rodziny był na utrzymaniu wnioskodawcy;
- 3) dowody stwierdzające, że zmarły członek rodziny spełniał warunki do przyznania renty rodzinnej;
- 4) dowód stwierdzający, czy został pobrany zasiłek pogrzebowy z tytułu zatrudnienia.

§ 21. Do wniosku o przyznanie zwrotu kosztów przejazdu i przewozu urządzenia domowego w związku z przesiedleniem się członków rodziny uprawnionych do renty rodzinnej lub odprawy należy dołączyć:

- 1) dowód stwierdzający wspólne zamieszkiwanie uprawnionych członków rodziny z żołnierzem (rencistą, inwalidą) w chwili jego śmierci;

- 2) dowód zameldowania uprawnionych osób na pobyt stały w nowym miejscu zamieszkania;
- 3) dowód stwierdzający wysokość poniesionych kosztów przejazdu i przewozu urządzenia domowego.

Rozdział 5.

Postępowanie dowodowe.

§ 22. Środkiem dowodowym stwierdzającym okres odbytej przez żołnierza czynnej służby wojskowej w Ludowym Wojsku Polskim po dniu 22 lipca 1944 r. oraz służby w polskich formacjach wojskowych w ZSRR w okresie od dnia 13 maja 1943 r. do dnia 22 lipca 1944 r. jest:

- 1) odpis przebiegu służby wojskowej z akt personalnych żołnierza;
- 2) odpisy (wyciągi) z innych dokumentów wojskowych uzasadniające zaliczenie niektórych okresów służby wojskowej w wyższym wymiarze.

§ 23. 1. Środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia są legitymacje ubezpieczeniowe i pisemne zaświadczenia zakładów pracy wydane na podstawie posiadanych dokumentów. Zaświadczenie zakładu pracy powinno zawierać datę podjęcia i ustania zatrudnienia, rodzaj wykonywanych czynności, wyraźne nazwisko, podpis i stanowisko osoby wydającej zaświadczenie oraz pieczęć zakładu pracy.

2. Za dowody stwierdzające okresy zatrudnienia mogą być również uznane dowody ubezpieczeniowe, legitymacje służbowe, legitymacje związków zawodowych, umowy o pracę, wpisy w dowodach osobistych oraz pisma kierowane przez zakład pracy do pracownika w czasie trwania zatrudnienia, jak powołanie, mianowanie, angażowanie, zwolnienie, wyróżnienie, udzielenie urlopu.

3. Okresy zatrudnienia mogą być udowodnione zeznaniami świadków tylko w przypadkach, gdy w sposób niewątpliwy nie istnieje możliwość uzyskania dowodów, o których mowa w ust. 1, w szczególności z powodu likwidacji zakładu pracy albo zniszczenia dowodów zatrudnienia na skutek działań wojennych, klęsk żywiołowych lub upływu okresu przechowywania dowodów. Zeznania świadków powinny być dołączone do wniosku przez zainteresowanego.

§ 24. Środkiem dowodowym stwierdzającym okresy uważane za okresy równorzędne z okresami zatrudnienia, jak pełnienie mandatu poselskiego, wykonywanie pracy w zakładzie pracy w związku z nauką zawodu, nauka w szkołach partyjnych, związków zawodowych lub przysposobienia zawodowego — są zaświadczenia wystawione przez właściwe organy lub zakłady pracy.

§ 25. 1. Środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zaliczalne do okresów zatrudnienia są pisemne zaświadczenia właściwych organów, urzędów i organizacji, a w szczególności:

- 1) zaświadczenia właściwych organów szkolnych stwierdzające okresy nauki w szkołach, do których pracownicy skierowani zostali przez zakłady pracy, okresy nauki w szkołach wyższych oraz okresy aspirantury naukowej;
- 2) zaświadczenia właściwych organów wojskowych stwierdzające okresy służby w Wojsku Polskim po dniu 1 listopada 1918 r., w polskich formacjach wojskowych za granicą, w Armii ZSRR, w armiach sojuszniczych w okresie wojny 1939—1945 lub pobytu w niewoli;
- 3) zaświadczenia Związku Bojowników o Wolność i Demokrację lub inne zaświadczenia stwierdzające okresy pobytu w niemieckich obozach koncentracyjnych i w obozach pracy przymusowej w czasie od dnia 1 września 1939 r. do dnia 9 maja 1945 r.;
- 4) zaświadczenia Związku Bojowników o Wolność i Demokrację lub inne dowody zaopiniowane przez ten związek,

stwierdzające okresy służby w oddziałach, które prowadziły walkę z hitlerowskim okupantem, oraz okresy służby w wojskowych oddziałach ludowych w czasie wojny domowej w Hiszpanii;

- 5) zaświadczenia władz naczelnych właściwych partii politycznych stwierdzające okresy działalności rewolucyjnej oraz okresy pobytu w więzieniach i obozach odosobnienia za działalność rewolucyjną;
- 6) dokumenty potwierdzające okresy bezrobocia przed Wyzwoleniem;
- 7) zaświadczenia właściwych organów administracji państwowej (inspektoratu oświaty, kuratorium okręgu szkolnego, Ministerstwa Oświaty) stwierdzające okresy tajnego nauczania w czasie okupacji.

2. W razie braku dowodów pisemnych lub gdy istnieją tylko pisemne dowody częściowe, okresy wymienione w ust. 1 pkt 1—3 mogą być stwierdzone zeznaniami świadków; zeznania tych świadków powinny być dołączone do wniosku przez zainteresowanego.

§ 26. 1. Świadek może złożyć zeznanie w przypadkach określonych w § 23 ust. 3 i w § 25 ust. 2 w formie pisemnej lub ustnej do protokołu we właściwym organie wojskowym określonym w § 2 lub § 3.

2. Zeznanie powinno zawierać:

- 1) dane personalne zeznającego, a w szczególności imię i nazwisko, datę urodzenia, miejsce zamieszkania, wykonywany zawód, nazwę zakładu pracy lub numer pobieranej renty;
- 2) stwierdzenie świadomości odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywych zeznań;
- 3) stwierdzenie, czy i jaki stosunek pokrewieństwa lub powinowactwa łączy świadka z zainteresowanym;
- 4) stwierdzenie świadomości celu składania zeznań;
- 5) dane dotyczące okoliczności objętych zeznaniem (zatrudnienia zainteresowanego — a w szczególności, gdzie, w jakich okresach i w jakim charakterze zainteresowany był zatrudniony, czy zatrudnienie było w pełnym wymiarze godzin, ciągle, dorywcze lub sezonowe, ile trwało dni w tygodniu lub miesięcy w roku — pobytu w niewoli, służby wojskowej, pobytu w obozie);
- 6) stwierdzenie, skąd świadkowi znane są okoliczności objęte zeznaniem, a jeżeli był współpracownikiem zainteresowanego — czy posiada dowody własnej pracy z tego okresu;
- 7) własnoręczny podpis świadka.

3. Własnoręczność podpisu świadka w razie nadeśnięcia zeznań powinna być potwierdzona przez notariusza, przez organ prezydium rady narodowej właściwej według miejsca zamieszkania świadka lub przez uspołeczniony zakład pracy, w którym świadek jest zatrudniony albo w którym był zatrudniony zainteresowany; jeżeli świadkiem jest żołnierz pełniący czynną służbę wojskową, własnoręczność jego podpisu może być potwierdzona przez dowódcę jednostki wojskowej.

§ 27. Oświadczenia składane przez zainteresowanego w sprawach zaopatrzenia emerytalnego powinny zawierać stwierdzenie świadomości odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywych zeznań oraz podpis zainteresowanego. Własnoręczność podpisu zainteresowanego powinna być potwierdzona w sposób określony w § 26 ust. 3.

§ 28. Środkiem dowodowym stwierdzającym, czy zainteresowany pozostaje w zatrudnieniu lub posiada dochody z innych źródeł, jest oświadczenie zainteresowanego, czy:

- 1) pozostaje w zatrudnieniu lub wykonuje pracę na podstawie umowy zlecenia lub umowy o dzieło, a jeżeli tak, to ponadto zaświadczenie zakładu pracy o charakterze pracy i dacie jej rozpoczęcia, wymiarze czasu (godzin) pracy i wysokości zarobków;

- 2) jest posiadaczem, właścicielem lub użytkownikiem gospodarstwa rolnego, a jeżeli tak, to ponadto zaświadczenie o wysokości rocznego przychodu szacunkowego ustalonego dla wymiaru podatku gruntowego wystawione przez biuro gromadzkiej rady narodowej albo właściwy organ prezydium miejskiej (dzielnicowej) rady narodowej lub rady narodowej osiedla;
- 3) jest właścicielem przedsiębiorstwa przemysłowego lub handlowego, prowadzi zakład rzemieślniczy albo wykonuje pracę chałupniczą, przemysł domowy lub ludowy, albo pracuje w wolnym zawodzie lub posiada dochody z innych źródeł podlegające opodatkowaniu, a jeżeli tak, to ponadto zaświadczenie organu finansowego prezydium rady narodowej o wysokości tych dochodów;
- 4) pobierał w ciągu ostatnich 3 miesięcy przed zgłoszeniem wniosku zasiłek z ubezpieczenia społecznego z powodu choroby lub macierzyństwa albo wynagrodzenie w czasie czasowej niezdolności do pracy, a jeżeli tak, to ponadto zaświadczenie zakładu pracy lub właściwego oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych;
- 5) pobiera świadczenia rentowe, a jeżeli tak, to jakiego rodzaju.

§ 29. Środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość zarobków jest:

- 1) dla pracowników uspołecznionych zakładów pracy — zaświadczenie zakładu pracy;
- 2) dla pracowników nie uspołecznionych zakładów pracy — zaświadczenie właściwego oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych stwierdzające zarobek ustalony dla wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne;
- 3) dla pracowników nie uspołecznionych zakładów pracy, za których opłacane są na ubezpieczenia społeczne składki ryczałtowe — zaświadczenie organu finansowego prezydium rady narodowej stwierdzające zarobek w gotówce ustalony dla wymiaru podatku od wynagrodzeń oraz wartość świadczeń w naturze, a jeżeli wynagrodzenie nie podlega podatkowi od wynagrodzeń — zaświadczenie zakładu pracy.

§ 30. 1. Środkiem dowodowym uzasadniającym wypłatę renty za wysługę lat w pełnej należnej wysokości mimo niepodjęcia pracy zarobkowej, jeżeli zainteresowany nie osiągnął wieku 55 lat (kobieta 50 lat) i nie jest inwalidą, jest:

- 1) zaświadczenie szkoły (kursu) stwierdzające uczęszczanie przez rencistę do szkoły wyższej, średniej szkoły zawodowej, szkoły partyjnej, szkoły związków zawodowych lub na kurs przygotowawczy do zawodu;
- 2) orzeczenie zakładu społecznego służby zdrowia lub organu wojskowej służby zdrowia stwierdzające czasową niezdolność rencisty do pracy z powodu choroby;
- 3) zaświadczenie stwierdzające niemożność skierowania rencisty do pracy, wydane przez organ określony w przepisach w sprawie zasad i trybu kierowania do pracy żołnierzy zwolnionych z wojskowej służby zawodowej.

2. Przy ustalaniu wysokości renty za wysługę lat oraz wysokości renty inwalidzkiej z tytułu inwalidztwa III grupy nie pozostającego w związku ze służbą wojskową, środkiem dowodowym stwierdzającym, że wynagrodzenie rencisty (inwalidy) wzrosło wskutek przejścia do wyższej grupy (stawki) wynagrodzenia lub na wyższe stanowisko — jest zaświadczenie zakładu pracy stwierdzające te okoliczności.

§ 31. 1. Środkiem dowodowym stwierdzającym istnienie inwalidztwa i jego grupę jest:

- 1) orzeczenie obwodowej komisji lekarskiej do spraw inwalidztwa i zatrudnienia, od którego nie wniesiono odwołania i co do którego nie podniesiono zarzutów wadliwości, albo
- 2) orzeczenie wojewódzkiej komisji lekarskiej do spraw inwalidztwa i zatrudnienia.

2. Jeżeli do wydania orzeczenia w sprawie inwalidztwa jest właściwa wojskowa komisja lekarska, środkiem dowodowym stwierdzającym istnienie inwalidztwa i jego grupę jest orzeczenie tej komisji.

§ 32. Środkiem dowodowym stwierdzającym:

- 1) związek inwalidztwa ze służbą wojskową — jest orzeczenie wojskowej komisji lekarskiej;
- 2) związek śmierci żołnierza ze służbą wojskową — jest zaświadczenie dowódcy jednostki wojskowej, w której żołnierz pełnił służbę wojskową, lub zaświadczenie komendanta wojskowego zakładu leczniczego, jeżeli śmierć żołnierza nastąpiła w tym zakładzie;
- 3) związek śmierci inwalidy ze służbą wojskową — jest orzeczenie komisji lekarskiej do spraw inwalidztwa i zatrudnienia;
- 4) związek śmierci ze służbą wojskową żołnierza zmarłego po zwolnieniu z tej służby — jest zaświadczenie komendanta wojskowego zakładu leczniczego, a jeżeli śmierć żołnierza nastąpiła poza tym zakładem — zaświadczenie wojskowej komisji lekarskiej.

§ 33. Środkiem dowodowym stwierdzającym datę urodzenia, datę zgonu, zawarcie małżeństwa i przysposobienie — jest wyciąg z akt stanu cywilnego. Środkiem dowodowym stwierdzającym datę urodzenia jest również wyciąg z dowodu osobistego zainteresowanego poświadczony przez właściwy organ wojskowy.

§ 34. 1. Środkiem dowodowym stwierdzającym istnienie wspólności małżeńskiej — jest zaświadczenie wystawione przez właściwy organ ewidencji i kontroli ruchu ludności stwierdzające wspólne zamieszkiwanie małżonków aż do śmierci żołnierza (rencisty, inwalidy).

2. Środkiem dowodowym stwierdzającym istnienie wspólności małżeńskiej małżonków, którzy posiadali różne miejsca zamieszkania — jest oświadczenie zainteresowanego małżonka uzasadniające przyjęcie istnienia wspólności małżeńskiej pomimo oddzielnego zamieszkania.

3. Środkiem dowodowym stwierdzającym, że było ustalone prawo do alimentacji — jest wyrok sądu.

§ 35. Środkiem dowodowym stwierdzającym, że wdowiec lub rodzice pozostawali na utrzymaniu żołnierza (rencisty, inwalidy) — jest oświadczenie zainteresowanego stwierdzające, na czym to utrzymywanie polegało.

§ 36. Środkiem dowodowym stwierdzającym, czy dzieci korzystają ze świadczeń z funduszy publicznych — jest oświadczenie pozostałego rodzica lub opiekuna dzieci, czy dzieci otrzymują stypendia albo przebywają w zakładach opiekuńczych lub wychowawczych.

§ 37. Środkiem dowodowym stwierdzającym, czy został pobrany zasiłek pogrzebowy — jest oświadczenie zainteresowanego, a jeżeli tak, to ponadto zaświadczenie zakładu pracy lub oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych stwierdzające wysokość wypłaconego zasiłku.

§ 38. 1. Środkiem dowodowym stwierdzającym wspólne zamieszkiwanie uprawnionych członków rodziny z żołnierzem (rencistą, inwalidą) w chwili jego śmierci — jest zaświadczenie wystawione przez właściwy organ ewidencji i kontroli ruchu ludności; w stosunku do członków rodziny pozostałych po zmarłym żołnierzu wspólne zamieszkiwanie może stwierdzić także dowódca jednostki wojskowej, w której zmarły żołnierz ostatnio pełnił służbę.

2. Środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość poniesionych kosztów przewozu urządzenia domowego jest list przewozowy, rachunek wystawiony przez spedytora lub inne zaświadczenie.

§ 39. 1. Dowody, które dostarcza zainteresowany, powinny być dołączone do wniosku w oryginale albo w odpisach notarialnie uwierzytelnionych; pisemne zeznania świadków powinny być dołączone w oryginale.

2. Zainteresowany może zastrzec sobie zwrot złożonych w oryginale dowodów. W tym celu powinien złożyć wraz z oryginalnymi dowodami ich odpisy. Zgodność odpisów z oryginałem potwierdza właściwy organ wojskowy przyjmujący wniosek. Oryginał zwraca się zainteresowanemu po wydaniu decyzji.

3. Na odpisach (wyciągach) dokumentów, które dostarczają wojskowe organy kadrowe, powinna być stwierdzona przez te organy zgodność z oryginałami.

§ 40. Organom wojskowym określonym w § 2 lub § 3 dokumenty niezbędne do ustalenia prawa do zaopatrzenia emerytalnego i jego wysokości dostarczają:

- 1) wojskowe organy kadrowe:
 - a) odpisy przebiegu służby wojskowej z akt personalnych żołnierzy,
 - b) odpisy (wyciągi) z dokumentów wojskowych uzasadniające zaliczenie niektórych okresów służby wojskowej w wyższym wymiarze,
 - c) odpisy innych dokumentów dotyczących żołnierzy (np. odpisy wyciągów z akt stanu cywilnego, odpisy dowodów stwierdzających okresy zatrudnienia, okresy równorzędne i zaliczalne do zatrudnienia), jeżeli dokumenty te znajdują się w aktach personalnych żołnierzy;
- 2) dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz pełnił ostatnio służbę — zaświadczenie stwierdzające wysokość uposażenia żołnierza oraz wysokość równowartości należnych mu świadczeń w naturze (z podziałem na poszczególne składniki);
- 3) właściwa komisja lekarska lub dowódca jednostki wojskowej albo komendant właściwego wojskowego zakładu leczniczego — dokumenty wymienione w § 31 i § 32.

§ 41. Wojskowy organ emerytalny bada i ocenia dowody pisemne oraz zeznania świadków na podstawie stanu faktycznego wynikającego z całości sprawy; w razie wątpliwości, czy treść tych dowodów i zeznań zgodna jest ze stanem faktycznym, lub w razie podejrzeń co do ich wiarygodności, organ ten przeprowadza postępowanie wyjaśniające.

§ 42. 1. Jeżeli zainteresowany:

- 1) nie dostarczył niezbędnych do ustalenia prawa do świadczeń dowodów, do których dostarczenia był obowiązany, z wyjątkiem dowodów mających wpływ na wysokość świadczeń, dodatki do renty i początkowy termin płatności renty, lub
- 2) bez uzasadnionych przyczyn nie zgłosił się w wyznaczonym terminie na badanie przez wojskową komisję lekarską lub komisję lekarską do spraw inwalidztwa i zatrudnienia,

wojskowy organ emerytalny, a gdy chodzi o badanie przez komisję lekarską do spraw inwalidztwa i zatrudnienia — właściwy oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, wzywa go do przedłożenia dowodów w ciągu 2 miesięcy od daty wezwania lub do zgłoszenia się na badanie w nowo wyznaczonym terminie, pod rygorem umorzenia postępowania.

2. W razie nieprzedłożenia dowodów lub nieuzasadnionego niezgłoszenia się na badanie w nowo wyznaczonym terminie, postępowanie ulega umorzeniu z dniem upływu wyznaczonego terminu, o czym wojskowy organ emerytalny zawiadamia zainteresowanego. Przedłożenie żądanych dowodów lub zgłoszenie się zainteresowanego na badanie lekarskie po umorzeniu postępowania traktuje się jako nowy wniosek.

Rozdział 6.

Ustalenie prawa do świadczeń.

§ 43. Wojskowy organ emerytalny wydaje decyzje w sprawach świadczeń na piśmie w ciągu 14 dni od dnia wy-

jaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

§ 44. 1. Decyzja powinna zawierać oznaczenie wojskowego organu emerytalnego i osoby, której dotyczy, wskazanie rodzaju świadczenia, powołanie przepisów prawnych, na których jest oparta, pouczenie o środkach prawnych oraz podpis z podaniem stanowiska służbowego podpisującego.

2. Decyzja przyznająca świadczenie powinna ponadto określać wysokość świadczeń, sposób ich obliczenia, datę rozpoczęcia wypłaty świadczeń oraz pouczenie, o jakich okolicznościach zainteresowany obowiązany jest zawiadomić wojskowy organ emerytalny.

3. Decyzja odmowna co do całości lub części żądania zainteresowanego powinna zawierać faktyczne i prawne uzasadnienie.

4. Jeżeli zainteresowany ma prawo do renty za wysługę lat \dagger do renty inwalidzkiej, wojskowy organ emerytalny ustala wysokość obydwóch rent i przed wydaniem decyzji zawiadamia o wysokości rent zainteresowanego, wzywając go do dokonania w określonym terminie wyboru jednej z rent. Jeżeli w określonym terminie uprawniony nie dokonał wyboru, przyznaje się zaopatrzenie korzystniejsze.

§ 45. 1. Jeżeli prawo do świadczeń zostało udowodnione, ale wydanie decyzji uległo zwłoce z powodu braku dowodów niezbędnych do ustalenia wysokości świadczeń, wojskowy organ emerytalny przyznaje osobie uprawnionej zaliczkę w wysokości zbliżonej do przysługujących świadczeń. Gdy do przedłożenia brakujących dowodów obowiązany jest zainteresowany, należy go wezwać do dostarczenia tych dowodów.

2. Jeżeli zainteresowany w ciągu 2 miesięcy od dnia wezwania nie przedłoży dowodów, od których uzależnione jest wydanie decyzji, wojskowy organ emerytalny wyda decyzję ustalającą wysokość świadczeń pieniężnych na podstawie posiadanych dowodów.

§ 46. Jeżeli w wyniku obliczenia świadczeń przypadają do wypłaty końcówka w groszach, zaokrągla się ją w górę do pełnego złotego — gdy końcówka wynosi co najmniej 50 groszy, a w dół — gdy końcówka wynosi 49 groszy lub mniej. Zaokrąglenie dotyczy tylko kwot przypadających do wypłaty; nie podlegają zaokrągleniu składniki tej kwoty.

§ 47. 1. Przy obliczaniu wysługi lat dodaje się poszczególne okresy obejmujące lata, miesiące i dni. Okresy niepełnych miesięcy oblicza się w dniach. Sumę dni zamienia się na miesiące, przyjmując za miesiąc 30 dni kalendarzowych. Sumę miesięcy zamienia się na lata przyjmując pełne 12 miesięcy za jeden rok.

2. Przy obliczaniu okresów służby w Ludowym Wojsku Polskim zaliczanych do wysługi lat w korzystniejszym wymiarze końcowy wynik (czasokres) należy zaokrąglić do pełnego dnia w górę, jeżeli w wyniku obliczania wypadłby niepełny dzień.

3. Czasokres podlegający zaliczeniu do wysługi lat oblicza się w ten sposób, że od daty zakończenia służby (pracy) odejmuje się datę rozpoczęcia służby (pracy), dodając do uzyskanego wyniku jeden dzień.

4. Jeżeli w zaświadczeniu stwierdzającym okresy zatrudnienia podane są dniówki robocze, a nie okresy zatrudnienia, sumę dni zamienia się na miesiące, przyjmując za miesiąc 25 dni roboczych.

5. Jeżeli z dowodów wynika tylko miesiąc rozpoczęcia lub zakończenia zatrudnienia (okresu równorzędnego lub zaliczalnego), przyjmuje się za początek lub koniec tego okresu piętnasty dzień miesiąca.

§ 48. 1. Wojskowy organ emerytalny wydaje rencistom i inwalidom legitymacje stwierdzające uprawnienia do zaopatrzenia emerytalnego, a członkom rodzin uprawnionym

do renty rodzinnej — na ich żądanie — odpowiednie zaświadczenia, uprawniające do korzystania z przysługujących im świadczeń.

2. W razie utraty prawa do zaopatrzenia legitymacje i zaświadczenia podlegają zwrotowi.

§ 49. 1. Osoby pobierające zaopatrzenie emerytalne obowiązane są bez osobnego wezwania zawiadomić wojskowy organ emerytalny o wszystkich okolicznościach mających wpływ na dalsze istnienie prawa do zaopatrzenia lub na wysokość otrzymywanych świadczeń pieniężnych, z załączeniem odpowiednich dowodów.

2. Wojskowy organ emerytalny jest uprawniony z urzędu do żądania od osób określonych w ust. 1 dowodów stwierdzających dalsze istnienie prawa do świadczeń, jak również do badania, czy warunki do świadczeń nadal istnieją, i kierowania tych osób do komisji lekarskich do spraw inwalidztwa i zatrudnienia lub do wojskowych komisji lekarskich.

Rozdział 7.

Wypłata świadczeń pieniężnych.

§ 50. 1. Renty wraz z dodatkami wypłaca się w okresach miesięcznych, w pierwszym dniu każdego miesiąca.

2. Rentę za wysługę lat i rentę inwalidzką wypłaca się osobie uprawnionej, a jeżeli dla niej ustanowiono opiekuna lub kuratora — opiekunowi lub kuratorowi.

3. Rentę rodzinną wypłaca się:

- 1) pozostałemu małżonkowi, jeżeli uprawnionymi do renty są wyłącznie małżonek i dzieci, nad którymi sprawuje on opiekę,
- 2) jednemu z żyjących rodziców, jeżeli uprawnionymi do renty są wyłącznie rodzice zmarłego lub rodzice łącznie z dziećmi zmarłego, nad którymi sprawują opiekę,
- 3) poszczególnym osobom uprawnionym lub osobom sprawującym nad nimi opiekę — w razie dokonania podziału renty.

4. Odprawę wypłaca się osobom wymienionym w ust. 3 na zasadach ustalonych dla wypłaty renty rodzinnej.

5. Dodatki do rent oraz zwiększenia renty rodzinnej dla członków rodzin zaliczonych do pierwszej grupy inwalidów i dla sierot zupełnych wypłaca się osobom, którym te dodatki lub zwiększenia przysługują, albo ich opiekunom.

6. Dodatek do renty na dzieci, wnuki i rodzeństwo wypłaca się osobie, przy której dzieci pozostają, na jej wniosek.

7. Zasilek pogrzebowy wypłaca się osobie, która pokryła koszty pogrzebu.

8. Kwoty z tytułu zwrotu kosztów przejazdu i przewozu urzędnika domowego wypłaca się osobom uprawnionym albo ich opiekunom.

§ 51. Na podstawie postanowienia sądu polecającego przekazywanie całości lub części renty małżonkowi rencisty (inwalidy), ze względu na to, że rencista (inwalida) nie spełnia obowiązku dostarczania środków utrzymania rodziny, przekazuje się rentę w całości lub w części temu małżonkowi.

§ 52. 1. Jeżeli z akt sprawy wynika, że istnieje konieczność ustanowienia dla osoby uprawnionej do renty opiekuna lub kuratora, do czasu jego ustanowienia rentę wypłaca się — na podstawie decyzji wojskowego organu emerytalnego — osobie pełniącej faktyczną opiekę, wskazanej przez biuro gromadzkiej rady narodowej lub przez właściwy organ prezydium miejskiej (dzielnicowej) rady narodowej albo rady narodowej osiedla według miejsca zamieszkania osoby uprawnionej do renty.

2. Wojskowy organ emerytalny zobowiązuje osobę pełniącą faktyczną opiekę do przedłożenia najpóźniej w ciągu 12 miesięcy postanowienia sądu o ustanowieniu opiekuna lub kuratora. W razie nieprzedłożenia postanowienia sądu w okre-

ślonym terminie wojskowy organ emerytalny występuje z urzędu o ustanowienie opiekuna lub kuratora.

§ 53. Decyzję w sprawie zwrotu lub potrącenia kwot nieprawnie pobranych z tytułu zaopatrzenia emerytalnego wydaje wojskowy organ emerytalny. Ostateczna decyzja w sprawie zwrotu świadczeń podlega wykonaniu w trybie egzekucji administracyjnej świadczeń pieniężnych.

§ 54. 1. Wstrzymanie wypłaty świadczeń, jeżeli prawo do tych świadczeń ustało lub okaże się, że nie istniało, następuje na mocy decyzji wojskowego organu emerytalnego.

2. Jeżeli osoba pobierająca rentę nie przedłoży w określonym terminie żądanych dokumentów mających wpływ na dalsze istnienie prawa do świadczeń lub ich wysokość, wypłatę świadczeń wstrzymuje się lub ogranicza ich wysokość od najbliższego terminu płatności po upływie oznaczonego terminu.

3. Zaprzestanie wypłaty świadczeń pieniężnych w przypadku, gdy odpadnie którykolwiek z warunków wymaganych do przyznania zaopatrzenia emerytalnego, następuje od najbliższego terminu płatności przypadającego po upływie miesiąca od wydania decyzji, z wyjątkiem przypadków uprawniających do wstrzymania wypłaty renty z mocą wsteczną.

4. W razie śmierci osoby pobierającej zaopatrzenie emerytalne, ponownego powołania jej do wojskowej służby zawodowej lub nadterminowej, zawarcia związku małżeńskiego przez wdowę lub dziecko, niestawienia się bez uzasadnionych przyczyn na kontrolne badanie lekarskie oraz niemożności dokonania wypłaty zaopatrzenia emerytalnego z przyczyn niezależnych od organu wypłacającego świadczenia, wypłatę świadczeń wstrzymuje się od najbliższego terminu płatności przypadającego po zaistnieniu tych okoliczności.

5. Zawieszenie wypłaty renty rodzinnej na czas zatrudnienia uprawnionego do renty lub posiadania dochodów z innych źródeł następuje od najbliższego terminu płatności przypadającego po zajściu okoliczności powodujących zawieszenie prawa do renty.

§ 55. 1. Wstrzymanie wypłaty dodatku do renty dla niepracujących i nie posiadających dochodów z innych źródeł następuje od najbliższego terminu płatności przypadającego po zajściu okoliczności uzasadniających wstrzymanie tego dodatku.

2. W razie tymczasowego aresztowania osoby pobierającej dodatek do renty dla niepracujących i nie posiadających dochodów z innych źródeł wypłatę tego dodatku wstrzymuje się od najbliższego terminu płatności przypadającego po upływie miesiąca od dnia tymczasowego aresztowania. Wstrzymane kwoty dodatku podlegają na wniosek tej osoby wypłacie w razie umorzenia postępowania karnego lub jej uniewinnienia.

§ 56. 1. Właściwy oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych zawiesza z urzędu wypłatę świadczeń pieniężnych w razie:

- 1) uzyskania wiadomości o śmierci osoby pobierającej świadczenia;
- 2) zawarcia związku małżeńskiego przez wdowę lub dziecko pobierające świadczenia;
- 3) ustalenia przez komisję do spraw inwalidztwa i zatrudnienia, że osoba pobierająca świadczenia nie została ponownie zaliczona do żadnej z grup inwalidów;
- 4) niestawienia się osoby pobierającej świadczenia bez uzasadnionych powodów na kontrolne badanie lekarskie;
- 5) zwrócenia przez pocztę przesłanych świadczeń z powodu braku adresu osoby pobierającej świadczenia;
- 6) wyjazdu za granicę osoby pobierającej świadczenia.

2. O zawieszeniu wypłaty świadczeń określonych w ust. 1 oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych niezwłocznie zawiadamia właściwy wojskowy organ emerytalny, po-

dając przyczynę zawieszenia wypłaty oraz przesyłając posiadane dokumenty stanowiące podstawę zawieszenia. Wojskowy organ emerytalny wydaje w tej sprawie odpowiednią decyzję.

3. Oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wznawia wypłatę świadczeń zawieszonych wskutek braku adresu osoby pobierającej świadczenia po podaniu przez nią nowego adresu, bez osobnej decyzji wojskowego organu emerytalnego. O wznowieniu wypłaty oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych zawiadamia właściwy wojskowy organ emerytalny.

§ 57. W razie śmierci osoby pobierającej rentę za usługę lat, rentę inwalidzką lub rentę rodzinną, oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych może wypłacić zasiłek pogrzebowy należny w związku ze śmiercią tej osoby, przed wydaniem decyzji przez wojskowy organ emerytalny, na podstawie dowodów wymienionych w § 20 ust. 1. Dowody te oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przesyła do wojskowego organu emerytalnego celem wydania decyzji.

§ 58. Do wypłaty zaopatrzeń emerytalnych osobom pozbawionym wolności oraz osobom przebywającym za granicą stosuje się odpowiednio przepisy o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

Rozdział 8.

Koszty postępowania.

§ 59. 1. Koszty postępowania związane z ustaleniem prawa do zaopatrzenia emerytalnego pokrywane są z budżetu centralnego w części dotyczącej Ministerstwa Obrony Narodowej lub Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w zależności od właściwości.

2. Koszty postępowania związane z wypłatą ustalonych świadczeń pieniężnych pokrywane są z budżetu centralnego w części dotyczącej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

§ 60. Do zwrotu kosztów poniesionych przez osoby wzywane przez organy wojskowe w sprawach dotyczących zaopatrzenia emerytalnego stosuje się odpowiednio przepisy o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

Rozdział 9.

Przepisy przejściowe i końcowe.

§ 61. 1. Żołnierze zwolnieni z Ludowego Wojska Polskiego przed dniem 1 lipca 1954 r. oraz wdowy i sieroty po żołnierzach zmarłych przed tą datą, którzy spełniają warunki określone w art. 53 ustawy z dnia 13 grudnia 1957 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i nadterminowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 1958 r. Nr 2, poz. 6), składają wnioski o przyznanie zaopatrzenia inwalidzkiego lub renty rodzinnej do wojskowego komendanta wojewódzkiego właściwego według miejsca zamieszkania zainteresowanego.

2. Decyzje wojskowego organu emerytalnego o przyznaniu żołnierzom, wdowom lub sierotom wymienionym w ust. 1 zaopatrzenia inwalidzkiego lub renty rodzinnej przewidzianych w ustawie stanowią podstawę do wstrzymania przez organ wypłacający świadczenia dalszej wypłaty dotychczasowego zaopatrzenia.

3. Kwoty dotychczasowego zaopatrzenia emerytalnego wypłacone osobom wymienionym w ust. 1 za okres, za który przyznano im rentę inwalidzką lub rentę rodzinną przewidzianą w ustawie, podlegają zaliczeniu na poczet tych rent.

§ 62. 1. Utratę zdolności zarobkowej żołnierzy wymienionych w § 61 ust. 1 oraz związek przyczynowy tej utraty ze służbą wojskową określa się w oparciu o orzeczenie komisji lekarskiej, wydane na podstawie przepisów obowiązujących do dnia 30 czerwca 1954 r.

2. Przez orzeczenie komisji lekarskich, określone w ust. 1, w stosunku do żołnierzy wojsk wewnętrznych, rozumie się orzeczenie komisji lekarskich do spraw emerytur i odszkodowań dla funkcjonariuszów bezpieczeństwa publicznego.

§ 63. Traci moc rozporządzenie Ministrów Obrony Narodowej, Spraw Wewnętrznych oraz Pracy i Opieki Społecznej z dnia 27 maja 1958 r. w sprawie trybu postępowania przy ustalaniu i wypłacie zaopatrzeń emerytalnych żołnierzy

zawodowych i nadterminowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 1958 r. Nr 37, poz. 168 i z 1959 r. Nr 60, poz. 361).

§ 64. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Obrony Narodowej: *M. Spychalski*
Minister Spraw Wewnętrznych: *W. Wicha*
Przewodniczący Komitetu Pracy i Płac: *A. Burski*

106

ROZPORZĄDZENIE MINISTRÓW OBRONY NARODOWEJ I SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 9 maja 1964 r.

w sprawie dodatku do rent dla osób nie pracujących i nie posiadających dochodów z innych źródeł.

Na podstawie art. 21 ust. 2, art. 31 ust. 3, art. 42 ust. 3 i art. 54 ustawy z dnia 13 grudnia 1957 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i nadterminowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 1963 r. Nr 55, poz. 299) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Dodatek do rent przewidziany w art. 21, 31 i 42 ustawy z dnia 13 grudnia 1957 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i nadterminowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 1963 r. Nr 55, poz. 299) przysługuje:

- 1) rencistom pobierającym rentę za wysługę lat, którzy osiągnęli wiek: mężczyzna 55 lat, kobieta 50 lat, albo zostali zaliczeni do jednej z grup inwalidów,
- 2) inwalidom pobierającym rentę inwalidzką,
- 3) osobom pobierającym rentę rodzinną,

jeżeli osoby te nie wykonują zatrudnienia i nie posiadają poza rentą dochodów z innych źródeł.

2. Za osoby nie wykonujące zatrudnienia uważa się również:

- 1) osoby zatrudnione w niepełnym wymiarze godzin lub dorywczo,
- 2) pracowników młodocianych i uczniów,

jeżeli z tytułu tego zatrudnienia otrzymują wynagrodzenie w wysokości nie powodującej zawieszenia prawa do renty według przepisów o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

§ 2. Za dochód z innych źródeł poza rentą, wyłączający prawo do dodatku określonego w § 1 ust. 1, uważa się dochód:

- 1) z posiadanego lub użytkowanego gospodarstwa rolnego o rocznym przychodzie szacunkowym ustalonym dla wymiaru podatku gruntowego w wysokości powodującej

całkowite lub częściowe zawieszenie prawa do renty w myśl przepisów o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin,

- 2) z posiadanego przedsiębiorstwa przemysłowego, handlowego, usługowego lub rzemieślniczego — bez względu na wysokość dochodu z tego przedsiębiorstwa,
- 3) uzyskiwany z wszelkich innych źródeł w wysokości przekraczającej 500 zł miesięcznie, z wyłączeniem kwot otrzymywanych z tytułu alimentacji.

§ 3. Wysokość dochodów (wynagrodzeń) z kilku źródeł zlicza się.

§ 4. 1. Dodatek określony w § 1 ust. 1 nie przysługuje osobom odbywającym karę pozbawienia wolności, jeżeli karę tę orzeczono na okres dłuższy niż jeden miesiąc.

2. Osobom tymczasowo aresztowanym dodatek przysługuje jedynie w razie umorzenia postępowania karnego lub uniewinnienia tych osób.

§ 5. Dodatek określony w § 1 ust. 1 pkt 1 przysługuje również rencistom pobierającym rentę za wysługę lat w dniu wejścia w życie rozporządzenia, którzy ukończyli lub do dnia 30 czerwca 1964 r. ukończą 50 lat życia, jeżeli nie wykonują zatrudnienia i nie posiadają dochodów z innych źródeł.

§ 6. Traci moc rozporządzenie Ministrów Obrony Narodowej i Spraw Wewnętrznych z dnia 18 sierpnia 1958 r. w sprawie dodatków do rent dla rencistów nie pracujących i nie posiadających dochodów z innych źródeł (Dz. U. z 1958 r. Nr 54, poz. 261, z 1959 r. Nr 22, poz. 139 i z 1962 r. Nr 45, poz. 218).

§ 7. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Obrony Narodowej: *M. Spychalski*
Minister Spraw Wewnętrznych: *W. Wicha*

107

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA HANDLU ZAGRANICZNEGO

z dnia 11 maja 1964 r.

zmieniające rozporządzenie w sprawie właściwości urzędów celnych uprawnionych do orzekania w postępowaniu karnym skarbowym.

Na podstawie art. 124 § 1 ustawy karnej skarbowej z dnia 13 kwietnia 1960 r. (Dz. U. z 1960 r. Nr 21, poz. 123 i z 1963 r. Nr 28, poz. 167) zarządza się, co następuje:

§ 1. W § 2 rozporządzenia Ministra Handlu Zagranicznego z dnia 5 sierpnia 1960 r. w sprawie właściwości urzędów celnych uprawnionych do orzekania w postępowaniu karnym skarbowym (Dz. U. z 1960 r. Nr 39, poz. 236 i z 1962 r. Nr 50, poz. 245) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w pkt 2 wyraz „powiatu” zastępuje się wyrazami „m. Bielska-Białej, powiatów bielskiego i”;
- 2) w pkt 17 wyraz „powiat” zastępuje się wyrazami „m. Bielsko-Biała, powiaty bielski i”.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Handlu Zagranicznego: *W. Trąmpczyński*